

(આ નીચલી આખદનું લખાણ જરૂર ધ્યાનથી આખું વાંચવું.)

જરથોશ્તી ઇલમે-ફનુમ પ્રમાણે

દૃશ-એ-બુશ યાને માસીક માંદગીની દુર બેસવાની હાલત હાલમાં પારસીઓ મોટે ભાગે નહીં પાળતા હોવાથી કોમને અણુદીઠ રીતે તનની, મનની, સ્વાનની, આર્થિક તેમજ નૈતીક આખદોમાં થતું ચાલુ ભયંકર નુકસાન.

(સુવાવડની હાલતને પણ એ લેખ લાગુ પડે છે).

જરથોસ્તી ઇલમે-ફનુમનાં માનવંત બેહેશત-બહેરેહ (બેહશતનો હીસ્સો પામનાર) ઉસ્તાદ સાહેબ બેહરામશાહ નવરોજી શરાફે પોતાની હૈયાતી દરમ્યાન “દૃશ-એ-બુશ યાને દશતાન-સુવાવડની હાલત દરમ્યાન બળવવાના અસલ જરથોસ્તી કાયદાઓ” એ નામનાં ૧૯૧૯માં કાઢેલાં ચોપાન્યા માટે ખુલાસો ડીધો હતો કે આ હાશમી યાને ઘણા ખરાબ કળીયુગના જમાનામાં જો આ દૃશ-એ-બુશની પરહેઝી બળવવાની સૌથી મુખારક તરીકત પણ આપણા મરદો અને બાનુઓ છોડી દેશે, તો જરથોસ્તી ધર્મને અને પારસી કોમની હૈયાતીને મોટી આફતમાં લાવી મુકવામાં તે ચીજ આગેવાન ભાગ લેશે, આ દૃશ-એ-બુશની બળવણી તો કોમની નીતીરીતી અને સંસારની સ્વસ્થતાધનો સૌથી અગત્યનો પાયો છે, અને એજ પાયો જો ધસી જાય તો તેની પછવાડે ખીજ અનેક ખાના-ખરાબી બેડાયલીજ સમજવી. આપણે જાતી અનુભવથી હાલમાં બધે બેઠએ છીએ કે આપણી કોમમાં ઘણાજ મોટા ભાગે ઓરતોએ આ બુશની તરીકત પાળવાનું સદંતર છોડી દઇ પોતાનું તેમજ આપણી કોમનું અણુદીઠ રીતે ઘણું મોટું નખખોદ વાજ્યું છે, અને એવણ સાહેબની ચેતવણીને બોલેબોલ ખરી પાડી આપી છે, અને હજી વધુ પ્રમાણમાં ખરી પાડી આપશે. એવણ સાહેબની હૈયાતી દરમ્યાન નીકળેલું દૃશ-એ-બુશનું મુક્ત ચોપાન્યું ખપી જવાથી તેજ લખાણને વધુ વીસ્તારીને અનેક શરેહ સાથે “ફ્રશો-ગર્દ” ચોપાન્યામાં મુજ નાચીને ૧૯૩૩ માં છપાવી તેજ લખાણની ખીજ જુદી ૧૫૦૦ નકલો કોમમાં મુક્ત ફેલાવો કરી હતી, અને તે પણ ખપી જવાથી આપણી કોમના લોકોમાં આ દૃશ-એ-બુશને લગતું જ્ઞાન હજી ચાલુ ફેલાવો પામતું રહી ઓરતો, તેનો બને તેટલો જરૂર અમલ કરે અને પોતાને તેમજ કોમને આ બુશની

હાલત નહી પાળવાથી પેદા થતી નખખોદ વાળનારી આફતમાંથી બચાવે એવી મતલબથી આ લખાણને પાણું સુધારા વધારા સાથે આ ચોપડીમાં છપાવ્યું છે કે જેથી તે હમેશનું જળવાઇ રહે.

“દૃૃ” એટલે શું? તેના ૨૧ પ્રકાર.

“દૃૃ” એ અવસ્તાનો ખાસ લોગતીક શબ્દ છે, તેનો અર્થ અશોધને લગતી તરીકતો યાને પળેપળની હંદગીમાં પાળવાના જરથોશતી દએનમાં શીખાડેલા તમામ કાયદાઓ વહેવાર રીતે નહી પાળ્યાથી અણુદીઠ નુકસાનકારક મેગ્નેટીક ધ્વનીઓ તથા અણુદીઠ ખરાબ રંગોથી ‘હરારત’ યાને ગરમી પામીને પોખાઇને સુક્ષ્મદર્શક ચંત્રથી પણ નહી દેખાય એવી નાશકારક ‘હરીરી’ યાને સુક્ષ્મ જંતુઓનો ઉત્પન્ન થયલો જમીલો (જથ્થો) આમ અર્થ થાય છે. જે પ્રમાણે અશોધના ઉર મરતબા જરથોશતી દએનમાં સમજાવેલા છે, તેજ પ્રમાણે અશોધની સામે ઉભી થતી અસર જેને “દૃૃ” ના નામે ઓળખવામાં આવે છે, તે “દૃૃ” ના બધા મળીને મુખ્ય ૨૧ પ્રકાર જણાવવામાં આવ્યા છે, જેનાં કેટલાંક નામો જુદી જુદી યશતોમાં તેમજ પતેત પરોમાનીમાં આપણને મળી આવે છે, જેમાંના થોડાંક નામો આ પ્રમાણે છે:—પતેત પરોમાનીમાં જણાવેલી “દૃૃ-એ-હુધર” યાને “દૃૃ-એ-હીખ” જે બીજી બધી દૃૃઓને ટેકો યાને મુળ સમાન છે, તે જીવતાં જગતાં શરીરમાંની તમામ નજીસાતો જેવી કે ખાલ, નખ, હાડકાં, થુક, ઓક; લોહી, પૃ, રસી, મળ-મુત્ર, વીગેરે શરીરથી છુટાં પડયાં પછી તેની અંદરથી નીકળતા બદ પ્રવાહોથી ઉત્પન્ન થતી ખરાબ અસરોને નામ આપવામાં આવ્યું છે. ખોરદાદ યશતમાં જણાવેલી “દૃૃ-એ-હુધી” તથા “દૃૃ-એ-ધધી” જે ઘણીજ નાજુક ગુણ ભાગોને લગતી બાબદો છે તે તથા જમ્યાદ યશતમાં જણાવેલી “દૃૃ-એ-પએસીશ” એવી તો ખરાબમાં ખરાબ આ ત્રણ દૃૃઓ છે કે તેની ભયાનક અસરોને લીધે આખી કોમ, દેશ, યા શેહેર એમના એમ ધરતીની અંદર યા રેલ આવવાથી ગરક થઈ જાય છે.

“દૃૃ-એ સએની” એક ગામ યા દેશના લોકોના બદ આચાર વીચારો તથા રહેણીકરણી (જેવા કે ખુન, ચોરી, દગો, લોભ, લાલચ, હવસ, કપટ, જુહું વગેરે) ના વાતાવરણની અંદર બંધાયેલા અણુદીઠ હરીરીના ગુખારો યાને અણુદીઠ પડોને લીધે ઉત્પન્ન થતી નુકસાનકારક અસરોને કહે છે, અને દેશપર મરણી, ધરતીકંપ, દુકાળ, લડાઈ, રેલ, આગ,

આફતો વગેરે આવી પડે છે તે આ “દૃશ્ય-એ-સએની” ને કહી છે. “દૃશ્ય-એ-નસુ” તેને કહે છે કે જે તમામ મુરડાળ ચીજોમાંથી બહાર પડે છે અને જેને તેના કાયદાસર નહીં રાખ્યાથી તથા તેને અડક્યાથી એ રીતની રીમની પુગે છે: પહેલી ‘હમ-રીત’ અને બીજી ‘પત-રીત’ કરીને કહેવાય છે. ‘હમ-રીત’ રીમની એટલે કોઈબી નસાની ચીજના સીધા સંબંધ (direct contagion) માં આવવાથી અછપીમાં ઉત્પન્ન થયેલી હોય છે અને જે આલુદગી યાને અપવિત્રાઇનું બેર બહુજ રહે છે. ‘પત-રીત’ રીમની એટલે ‘હમ-રીત’ રીમની થયા પછી તે ‘હમ-રીત’ રીમન થયેલો શબ્દ બીજાં કોઈને ચોક્કસ પ્રમાણ સુધી અડકે તો તે બીજાંની અછપીમાં ‘પત-રીત’ રીમની (Indirect pollution) લાગુ પડે છે. વળી દરેક દૃશ્યના બાબમાં જુદા જુદા પ્રસંગે આ ‘હમ-રીત’ અને ‘પત-રીત’ રીમનીના કાયદાઓ જુદી જુદી હદ સુધી લાગુ પડે છે તેના બારીક હીસાબી કાયદાઓ વંદીદાદમાંથી સમજવાની જરૂર છે. વળી મુરડાળ માંસ, મરજી, જેવી નસાની ચીજોનો ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કર્યાથી ખરાબ મેગ્નેટીક અસરો શરીરમાં આમેજ થઈ બધી રીતે ગુકશાનકારક થઈ પડી દુઃખદરદોનું કારણ થઈ પડે છે. “દૃશ્ય-એ-નસુ” ની બદ અસરો અટકાવવાને ખાતરજ આપણા જીવંત ધર્મમાં ગુજર પામનારની લાશને સચકવાની, તેની આગળ મોટી યશ્તેગાન યાને ગેહસારણું કરવાની તેમજ નાની યશ્તેગાન યાને લાંચ આગળ ભણતર કરવાની, તેમજ પાયદસ્ત કરવાની તથા દોષ્ઝે-નશીન કરવાની સાયન્ટીફીક ક્રીયાઓ કરવાની ખાસ ફરમાવવામાં આવી છે, કે જે જીવ મેગ્નેટીઝમના કાયદાઓની બારીકી હાલમાં યુરોપ, અમેરીકાના મહાન ડાકટરો વટીક માન્ય રાખે છે. “દૃશ્ય-એ-બુજી” યાને સંસારી ભોગવટાથી તેમજ દશ્તાનવાળી તેમજ સુવાવડી ઓરતની હાલતથી તેમજ મરદની ગોસળની હાલતથી ઉત્પન્ન થતી દૃશ્યને કહે છે. એ ઉપરાંત બીજી અનેક દૃશ્ય-ઓના નામો-અયુગી, મીથ્ર દૃશ્ય, વીના, જેહેકારી, શોષથ્ર, વ્યામજુર, ખ્યોની, માંજન્ય, વરેન્ય, અએશ્મ, વીગેરે વીગેરે નામો અવસ્તા -પહેલવી-પાજંદમાં આપણને મળે છે. આ ઉપર જણાવેલી બધી દૃશ્ય શું છે તથા તે કેમ ઉભી થવા પામે છે તે સમજી, જાણી, અને જાણી લેધને પછી ‘દૃશ્ય’ થી દુર રહેતાં શીખવું અને ‘દૃશ્ય’ ની બદ અસરને (અસરે-તારીકીને) ચાલુ હરદમ અશોધની રૂહાંની વૃદ્ધીમાં કાયદાકારક અસર (અસરે-રોશની) માં ફેરવી નાંખવું એજ દરેક જરથોશ્તી બાનુ તેમજ ગૃહસ્થનો જીવંતો મુદ્રાલેખ હોવો જોઈએ. તમામ જાહેરી કે ખાનગી

અનીતીઓ, જે આદમ જાત પોતીકી જાતી (Sex) કે સામી જાતી તરફ કરી રહી છે, તેનું મુળજ આ દરજ્જા-એ-બુજની પરહેજ આપેની અજ્ઞાનતા અને ગાફેલત છે.

આપણે દરજ્જા-એ-બુજની એક શાખા નામે મરદોની દરજ્જા-એ-બુજની પરહેજી યાને ગોસલપાણીનો કાયદો, શયતાન બાકી પરહેજવાની તરીકત જેને ઇલ્મ-યતમાં ઇતેલામની પરહેજી કહેલી છે તે બાબદ ઉપર જણાવી ગયા છીએ. હવે બાનુઓને લગતી દરજ્જા-એ-બુજની પરહેજીની બાબદ લંબાણમાં જોઈએ. આ લંબાણમાં દરજ્જા-એ-બુજ શબ્દમાં માસીક માંદગી ઉપરાંત સુવાવડની હાલતની દરજ્જા પણ સમાઈ જાય છે.

માસીક માંદગી વખતે દૂર એલાહેદાં કાંય રહેવું જોઈએ?

ખોરેહની જાળવણી કરવાનાં જે ઉત્તમ સાયન્ટીફીક ફરમાનો જર-થોશતી દએનમાં વખુરે-વખુરાન રમ્જ-ગો અહુરાના અશી સ્પીતમાન જરથોશત સાહેબે “તરીકતો”નાં રૂપમાં આપેલાં છે, તેમાં માસીક માંદગી યાને દશતાનની હાલત વખતે તેમજ સુવાવડની વખતે ઓરતોને એલાહેદાં દૂર રાખવાનો કાયદો એક સૌથી અગત્યનું ફરમાન છે. આ કાયદો કેટલી બધો સાયન્ટીફીક અને કુદરતાનુસાર છે તે જણાવવાની જરૂર છે.

જ્યારે ઓરત જોખન (Puberty)માં આવી ખોટી થવા માંડે છે ત્યારે તે વખતે ચોક્સ એંયામે દશતાન ઉત્પન્ન થાય છે. તેને આપણે માસીક માંદગીની હાલત કહીએ છીએ. આ માસીક માંદગીની હાલત ઓરતને કુદરતી કાયદેજ આવે છે, કારણ કે ઓરતને ઓલાદ વધારવાનું જે મહાન કાર્ય જાનવવાનું છે તેને લાયકની થવા માટે આ હાલતનું ચોક્સ ઉમ્મરે આવવું તદન કુદરતી અને વાજબી છે. આવી હાલતમાં તે ઓરતનું બદન બહુજ ગરમ રહે છે અને તેનાં શરીરનાં દરેક છીદ્ર-માંથી એક “જાતની “હરારતે-ગરેવીઆ” યાને ખોટી ગરમી ખોટાં પ્રમાણમાં બહાર નીકળતી રહે છે. અને તેને જે સારી રીતે સંભાળવામાં નહીં આવે તો દરજ્જા-ઈ-બુજનું જોર બહુ વધી જાય છે અને તે ઓરત ઉપરાંત આસપાસનાં બધાં લોકોને આ બદ મેન્દીક પ્રવાહ બહુજ નુકસાન કરે છે. દરજ્જા-એ-બુજની હરારત એટલી તો જખુન હોય છે કે એની હરારત ખીજ કોઈખી ‘હરારતે-ગરેવીઆ (ખોટી ગરમી) કરતાં શરીરનાં મુળમાંજ, પેવસ થઈને દરેકે દરેક શરીરના ગએથાને યાને શરીરની અંદરના અવયવોને નિરબળ કરી નાંખે છે. આ ખોટી ગરમી ઘણા દરજ્જાની (of varying grades) હોય છે અને તે ઉપર જણાવેલી દરેકે દરેક

દરૂની વખતે તેમજ દુખ-દરદોની વખતે અને હદબહાર ગરમ ચીજ ખાવાથી ઓછા વધતા દરૂજની પેદા પડે છે. જ્યાં સુધી આ ખોટી ગરમી (હરારતે-ગરેવીઆ) એકથી ત્રણ દરૂજ (અસ્પંદી) સુધીની હોય છે, ત્યારે સાધારણ ખીમારીમાં યા ગંભીર ખીમારીમાં પણ તે કોઈ ખીજાં આસપાસનાઓને હેરાન કરતી નથી, યાને 'ચેપી' (infectious and contagious) કહેવાતી નથી, પણ જ્યારે "હરારતે-ગરેવીઆ"ની અસ્પંદી (Velocity સુક્ષ્મ જ્વેશ, પ્રમાણ) ત્રણથી વધારે ને છ સુધીની હોય છે ત્યારે તે ખીમારી ચેપી ગણાય છે યાને ખીજાને નુકસાન કરતા ગણાય છે, અને જેમ જેમ અસ્પંદી ત્રણથી ઉપર વધવા માંડે છે અને છ યા તેથીથી ઉપર વધી જાય છે, તેમ તેમ તેના પ્રમાણ પ્રમાણે પ્રબળ યાને વધુ જોરાવર થતી જાય છે અને એવી સુક્ષ્મ નાશકારક "હરીરી" (microbes) યાને જંતુઓ પેદા કરે છે કે જે બારીક યંત્ર વડે પણ દેખાઈ શકાતાં નથી. તેઓ સેજદામાજ જેવાઈ શકાય છે.

હવે ત્યારે માસીક માંદગીની હાલતમાં જે બદ 'ખાતર' યાને વીજળીક આકર્ષણીક શક્તિ (મેગ્નેટીઝમ) સાથની 'હરારત' યાને ગરમી બહાર પડે છે તે ખરાબ મેગ્નેટીઝમનો વાજબી રીતે અટકાવ નહી કરયાથી દરૂ-ઇ-ખુજનું જોર બહુ વધી જાય છે, અને આ દરૂજનો જ્વેશ એટલો તો બળવાન હોય છે કે લોંચતજ્યે દુર બેઠેલી એક ઓર-તના બાજમાં વટીક ત્રણ કદમ યાને મુંબઈમાં આશરે સાડાદશ ફુટની અંદર આવનાર ગમે તેવા એક પરહેજગાર શખ્સના પવીત્ર ખોરેહનો 'કતે' કરી (યાને કાપી) નાંખે છે. તેથીજ દરૂ-ઇ-ખુજ યાને દશતાન તથા મનીથી ઉત્પન્ન થતી ખરાબ મેગ્નેટીક અસરો નહી ઉભી થાય અને આસપાસનાઓને કોઈથી પ્રકારનું નુકસાન નહી થાય, (જે નુકસાન આગળ ચાલતાં વર્ણાવવામાં આવશે), તેને ખાતર ખાસ એલાહેદાં બેસવા માટે વંદીદાદ પ્રમાણે દરૂ-ઇ-ખુજ ઉભી કરનાર આવી હાલતવાલી ઓરતને રહેવાને માટે નીચે લોંચતજ્યે સુક્કી નક્કર જમીન (soil) જોઈએ, અને સુક્કી નક્કર જમીન હોય તોજ તે ખુજના બદ પ્રવાહને જમીન પોતાની અંદર ખેંચી લે: છે, અને જમીન આ ખેંચેલા બદ પ્રવાહનું પોતાને માટે ખાતર (manure) બનાવી દે છે. નક્કર જમીન માણસ જાતથી યા કોઈથી ખીજા પ્રકારથી ઉભી થતી બદ 'હરીરી'ને મેગ્નેટાઇઝ કરે છે યાને પોતા તરફ ખેંચે છે, અને આ રીતે કોઈથી પ્રકારની અસરે-તારીકીને અસરે-રોશનીમાં ફેરવી નાંખવાનો ઉમદામાં ઉમદા ગુણ જમીનની શક્તિ "આરમદતી" પોતાના તાબા હેઠળની પેદાયશ એટલે કે જમીનની અંદર

ધરાવે છે. દુર ભેસવા માટે અસલ 'અરમેશન-ગાલુ' યાને ખાસ એલા-હેદી જગ્યા ઘેરની બહાર રાખવામાં આવતી હતી પણ આજે તેવી જગ્યા જમાનાની ગીરદેશને લીધે તેમજ ધર્મ તરફની બેદરકારીને લીધે મળે નહી, યાને વખત ઘણો ખરાબ થતો આવે છે. માટે કોઇખી પ્રકારની તરીકત પાળવા આહનારે સૌથી પહેલાં નક્કર જમીનપર પોતાનો ચાલુ વસ્વાટ રહે તેની તલબ કરવી જોઇએ. નક્કર જમીન વગર તરીકતોનાં પાલનનું પરીણામ રૂહાંની વૃદ્ધિમાં ઉતરતું નથી. રૂહાંની વૃદ્ધિને ખાતર ખુદ આપણાં રવાને આ તનરૂપી જમીનમાંજ રાજપુશીથી વસ્વાટ કર્યો છે, -ના, ખુદ પોતીકા હોવીઅતરૂપી લાગને તનના કાદવમાં ફેરવાવી લીધી છે, કે જે તનરૂપી જમીનની ખીલવણી તથા સહકારથીજ-તેના ક્રીમયાથીજ રવાન પોતાની બોખતગી (મોક્ષ-મુક્તિ)ની નેમ પાર પાડી શકશે. બાહ્ય જમીન એ આપણી તનરૂપી જમીનનું Extension છે, જે આપણાજ રવાનનાં બનવર-ઝાડપાન-ખનીજમાં વહેંચાયલાં અંશોની ફેરવાયલી હોવી-અતંની બનેલી છે. કુદરતે રહેમ કરીને આ બાહ્ય જમીનમાં પોતીકી 'ઓરમધતી'ની મીનોઇ ગતી રેડી દીધી છે, કે જેની બરકતથી યાને જેના સંબંધમાં રહીનેજ ઇનસાની રૂહ તરીકતો પાળી પોતાનાં તનની 'આર-મધતી'ની શક્તિને જગાડી રૂહાંની વૃદ્ધિ કરી શકશે. બાહ્ય જમીન અને આપણાં તનની જમીન વચ્ચે આવો ગુહ્ય સંબંધ હોવાને લીધેજ, વંદીદાદની ખાસ એક પરગરદ કેઇ જમીન ખુશાલ છે અને કેઇ જમીન નાખુશ છે તે બાબદ ઉપર રોકવામાં આવી છે.

હવે જે માળ ઉપર દરશાનવાળી યા સુવાવડવાળી હાલતમાં એક ઓરત દુર ભેસે છે તે માળ ઉપરની કોબા યા ટાઇલની લોંચના પાતલા પડની પછી નીચે હવા સાથના પોકળ પોળાણુ ભાગો આવતા હોવાથી તે ઓરતનાં બદનની તે વખતની 'હારંરતે-ગરેવીઆ' યાને ખોટી ગરમીનું પ્રમાણુ પેલી કોબાની લોંચની આકર્ષણુ શક્તી કરતાં ઘણુંજ વધારે હોવાથી તે ઓરતનાં બદ-મેગ્નેટીઝના પ્રવાહને તે કોબાની જમીન ખેંચીને ધર-તીમાં ગારક કરી શકતી નથી. હવે જે ખરાબ પ્રવાહ માળ ઉપરની લોંચથી ખેંચાઈ શકાતો નથી તે "વયુ-ઉપર કધર્ય" યાને વાતાવરણુ (surrounding atmosphere) ની હવામાં ચોમેર ફેલાઇ રહે છે, અને જ્યાં તે બદ-મેગ્નેટીઝમની 'ઉસુલ' યાને મુળ (centre) દરશાનવાળી હાલતમાં ઓરત બેઠેલી હોય છે તેને પોતાને તેમજ તે ઓરડાંમાં રહેનારાંઓને, તથા તે માળની ઉપર તેમજ નીચેના તમામ માળો ઉપરનાં તેમજ લોંચતળેનાં લોકોને, અને તે ઘેરની આસપાસની અમુક

હદ સુધીની તમાસ હવા દમમાં લેનારાંઓને પેલો બદ પ્રવાહ પુગી વળી નુકશાન કરે છે. આ દર્જલ-એ-બુજની તમામ 'હરીરી' (microbes જીણા અણુદીઠ જંતુઓ) જે હવામાં અણુદીઠ રીતે બદ-પ્રવાહ સાથે ફરતી રહે છે તે બધાં આસપાસનાઓનાં દમમાં જાય છે અને તેઓના ઉશ્તાન યાને દમ ચલાવનાર સજીવન શક્તીની સાથે આમેજ થાય છે અને ઉશ્તાનથી ચાલુ જીવનનું બનવું થતું હોવાથી, અને જીવ આપણી મન-શક્તિનું મુજ હોવાથી, પછી આસપાસનાઓનાં મનમાં જાતી-દર્શક યાને ગુલ અંગોને ઉશ્કેરનારા હવસી વિચારો પોતાની મેળે આવવા માંડે છે, એટલુંજ નહીં પણ આ 'હરીરી પુજળ જથ્થામાં દમમાં ગયાથી તથા ચાલુ તે ઘેરમાં હવાનો બગાડ કર્યાથી ખાસ કરીને તપે-દીક વગેરે જાતજાતનાં શારીરિક (શરીરને લગતા) કાતેલ દરદો ત્યાં ઉલરી નીકળે છે. હાલમાં બધે ઘેરમાં જોશો તો આજે કોઈ બીમાર પડ્યું તો થોડો વખત ગયા પછી કોઈ બીજું માંડું પડ્યું એમ વારંવાર નાનાં મોટાં જે સાધારણ ચાલુ બીમાર પડે છે તેના અનેક કારણોમાં આ દર્જલ-એ-બુજથી ઉપર સમજાવ્યા મુજબ ઉપલા હવામાં ચાલુ બીગાડ થવાનાં કારણને લીધે છે. 'તપે-દીક' એ ફારસી શબ્દ (તપ-ઇ-દીક) છે અને એનો અર્થ hectic fever યાને એક જાતની શરીરને ગળાવી નાંખનારી અંદરખાનેની તાપ જે ખડી જેવા જીવલેણ રોગ વીગેરેમાં દેખાવ દે છે એમ અર્થ થાય છે. આ 'તપે-દીક' ની બીમારી બહુ ગંભીર જીવલેણ રોગ ગણાય છે. આ બીમારીથી ખાકી શરીરના સાંધે સાંધા તેમજ તમામ "ગએથા" યાને શરીરની અંદરના અંગો લીલાદય થઇ બગડી જાય છે. એ બીમારી અણુ-દીઠ 'અઝદ' યાને 'મવાદી' શરીર જે તમામ રોગન યાને તેલ જેવા અણુદીઠ પદાર્થનું બનેલું હોય છે અને જે ખાકી શરીરના અખાદ પ્રતી-બીજ (counterpart) સરખું હોય છે તેમાં ખુદ પેવસ થાય છે, કે જે શરીર સુક્ષ્મ રોગાની (યાને તરીને લગતાં) આખી અનાસરનું બનેલું હોવાથી તેને "આબે-સુક્ષ્મ" તરીકે પણ ઓળખે છે, અને જે શરીર સાધારણ આંખે યા સુક્ષ્મદર્શક યંત્ર વડે પણ જોવાઇ શકાતું નથી. આ જાલમ દરદ આજના હુશ્યાર ગણાતા ડોક્ટરો વડીક પારખવામાં (diagnose યાને દરદની પરીક્ષા કરવામાં) જુલાવો ખાય છે. એ 'અઝદ' યાને 'રોગાની શરીર' તો ઉશ્તાન યાને ખાતેની ખરી સજીવન શક્તિ (પ્રાણ) નું ઘેર છે અને ખાકી હૈયાતીનો ખુદ પાયો છે. જેમ કોપરેલની બતીમાંનું તેલ બધું બળી રહ્યા પછી કાકડો કેમ છેલ્લે સળગવા માંડે છે અને બળીને છેવટે કાકડોબી ખાક થાય છે, તેમ આ 'અઝદ' જે છેલ્લ-

ગીનો કાકડો છે તે પોતે આ 'તપે-દીક' ની ખીમારી લાગુ પડવે બળવા માંડે છે. મરણુ વખતે તો આણું 'અઝદ'નું તમામ રોગાન 'ગએથા' યાને શરીરના અંદરના અંગોમાં ચુસાઇ બન્યું છે અને તેથી 'ગએથા' મંદ પડી જવાથી કામ કરતાં અટકી પડે છે અને મરણુ વખતે શરીર તદન ઢીલું બની બન્યું છે. તેટલાજ માટે 'અઝદ' ની ખીમારી જે 'તપે-દીક'નાં સામાન્ય નામે ઓળખાય છે તે કાતેલ ગણાય છે.

હવે જરથોશ્તી ઇલ્એ-ક્નૂમ મુજબ માનવીનાં અંધારણુનાં જે નવ વિભાગો છે તેમાંનો એક વિભાગ જે 'અઝદ' ને નામે અવસ્તામાં ઓળખાય છે તેને એ 'તપે-દીક' ની કાતેલ ખીમારી કેવી રીતે લાગુ પડે છે તે બેઘણું. આ નવ વિભાગોના અવસ્તા નામો ખુદાની મેહેરથી યજ્જરનેના પપ માં હામાં નીચે મુજબ જળવાઇ રહેલાં સામટાં મળે છે:—

(ક) સ્થુળ-હાદેસ ભાગો યાને વખતના વહેવા સાથે વધે અને સંકોચાઇ પણ બન્યું તેવા જાહેરી ઇંદ્રીથી ખારીક સાયન્દ્રીક યંત્રથી પામી શકાય તેવા ભાગો:

(૧) "તનુ" યાને ખાકી શરીર જેમાં 'ગએથા' યાને શરીરની અંદરના સાંચાકામના અવયવો સીવાય તમામ બહારનો દેખાઇતો શરીરનો આકાર હાડપીંજર-સ્નાયુઓ સમાઇ બન્યું છે.

(૨) "ગએથા" યાને શરીરની અંદરના અંગો એટલે અવયવો (vital organs) જેવાં કે દીમાગ યાને બેણું, ફેફસાં, દીલ (યાને હાર્ટ heart), ઝીલે=નકીર (યાને બેભાંની ખારીક નસો), જીગર યાને કલેણું, તક્ષી, શેકમ યાને હોજરી, આંતરડાં, ગુમ્મ અંગો તથા ગુરદા વગેરે. તેમજ Ductless glands, sympathetic ganglia વીગેરે.

(૩) "અઝદ" યાને 'આબે-સુક્મ' એટલે કે 'મવાદી' અણુદીઠ શરીર જે તમામ રોગાન યાને તેલ જેવા પણ અતી સુક્મ પદાર્થનું બનેલું હોય છે અને જે ખાકી શરીરના આખાદ પ્રતીબીબ counterpart સમાન હોય છે.

(ખ) "સુક્મ-હાદેસ" ભાગો યાને વખતના વહેવા સાથે વધ-ઘટ પામતા અણુદીઠ ભાગો:

(૪) "કેહુર્પ" યાને સુક્મ અનાસરી શરીર જેમાં ઉરવાન અહીંથી રહેલત કર્યા બાદ યાને મરણુ બાદ પણ વાસો કરે છે.

(૫) “તેવીષી” યાને વાસના-શક્તિ જેમાંથી બધી ઉંચ કે નીચ ખાહેશ અને લાગણીઓ તૃષ્ણાએ જન્મ પામે છે.

(૬) “ઉશ્તાન” યાને ખાતેન અંદરખાનેની સજીવન-શક્તિ (દમ, પ્રાણ) જે હુંદગીને ટેકાવી રાખે છે અને ભાન કરાવે છે.

(૭) “કદીમ” યાને હમેશના, કદી વધઘટ નહી પામનારા લાગો :

(૭) “ઉરવાન” યાને આત્મા (soul) જે હુંમેશાં “ઉર” યાને મીનોઇ વૃદ્ધિની ગતીમાંજ રહે છે.

(૮) “બચ્ચાંદાંગ” યાને મીનોઇ જ્ઞાન, જે તે સાહેબનું ભાન કરાવનાર ગતી છે.

(૯) “ક્રવષી યા કરોહર યાને સૌથી “અતલક્રમાં અતલક્ર” (શ્રેષ્ઠમાં શ્રેષ્ઠ) અંશ; તે સૌથી નુરી પ્રકાશ કે જેનો ભાસ દરેક ઉરવાન પોતીકાં બચ્ચાંદાંગની મારફતે મેળવનાર છે તે. ઉરવાનનું ભાન ખીલવી ઉસુલ નેમ જે દાદાર હોરમજદને મળવાની છે તે તરફ લઇ જનાર.

તથે-દીકની ખીમારીની જાહેર નીશાનીઓ (Symptoms) મરફ ઓરત માટે નીચે મુજબ રહે છે:—શરૂઆતમાં લોહી-કમ ‘અસ્પન્દી’ યાને પ્રમાણમાં રહે છે, જેથી લોહીન ‘બચુલ’ (corpuscles red and white) રાતાં અને સફેદ અનુઓ) કમજોર થાય છે, જેથી શરીરના દરેક સાંધે સાંધામાં કમજોરી પેદા થાય છે. મોટે ભાગે કબજીઆત થાય છે કારણ કે ખોરાક હજમ કરવાની શક્તી મંદ પડે છે. પગનાં તળ્યાંમાં અંગન દેખાવ દે છે, ચાલતાં પગ ઉંચકાતા હોય તેમ થાય છે. માથાંનો દુખાવો ચાલુ થયા કરે છે, દશ્તાન ઘણું મંદ પડવાથી વધારે જાય છે યા તો થોડું થોડું ખન્યાયા કરે છે. જેમ જેમ ‘અઝદ’નું રોગાન સુકાય છે તેમ તેમ ‘શોશર’ યાને મની, ધાત, કમી થતી જાય છે તેમજ તે વારંવાર કવખતે પસાર થવા લાગે છે. ગુદા અંગને કમજોરી અને નાતવાની લાગુ પડે છે, જેથી સંસારમાં દુખી થાય છે અને ખોટી શહેવત (હવસ)નો વધારો થાય છે અને તેને લીધે ‘ખીનાઇ’ યાને જેવાની શક્તિમાં કમજોરી પેદા થાય છે. મોહડાંપર વખતના વહેવા સાથે ફીકાસનું જાહેર થવું, શરીરને ગળાવી નાખે તેવી જાતજાતની ડોકટરો વટીકને સમજ નહી પડે તેવી તરેહવાર તાવોની ખીમારી, તેમજ શક્તીનું દીવસે દીવસે ઘટવું, ભુખનું મરી જવું, વગેરે વગેરે, ઠુંકમાં આખાં શરીરમાં રફતે રફતે કમજોરી આવે છે અને દરેક ગએથા યાને

શરીરની અંદરના અવયવો મંદ યાને સુસ્ત પડતા નય છે, જેથી ટુંક ઉમરમાં બુઢાપો દેખાવ દે છે અને છંદગી દરેક રીતે ફોકટમાં ખતમ થાય છે.

તપે-દીકની ખીસારીની ખાતેની નીશાનીઓ:—‘તપે-દીક’ ની ખાતેની અસરો તો એથીખી કાતેલ થાય છે. દરૂ-ધ-બુલની હાલત સદંતર નહી પાડ્યાથી તથા તેવી હાલતમાં બન્ને બતી એક ખીબના ચાલુ સમાગમમાં આન્યાથી ભયંકર પરિણામો અણુદીઠ રીતે ઉત્પન્ન થાય છે:—ખરાબ હવસનું ઉરકેરાવું, અનીતીનું વધવું, જરાજરામાં ઉરકેરાધ જધ મારામારીનું ઉત્પન્ન થવું, તરેહવાર ખોટાં નાય નખરાં, સામી બતીની આગલ દેખાવ (Exhibitionism) કરી તેને ખંચવાની તલબ અને મોજશોખમાં મચ્યા રહેવું, બેહયાપણું યાને બેશરમીપણું થવું, ઉઘોગને બદલે અયાસીપણું થવું, ઝનુની બનવું, મગજનું સમતોલપણું જતું રહેવું, ખાંસ કરીને દીલ યાને હાર્ટ અને દીમાગ યાને બેબનું નબળું થવું, નીચ હલકા હવસી વિચારોનું પેદા થવું, હરામખોરીનું વધવું, ખેરાતખોરી યાને કોઇ પાસે બીખ માંગીને જીવવાની ટેવ પડવી, બતી સ્વભાવમાં બધી રીતે ખીગાડો, શુભ ખોરેહનું કતે થવું યાને દુર થવું, અશોધ તરફ તેમજ રોજની બંદગી કરવામાં તેમજ ક્રીયાક્રીમ તરફ લાગણીનું સદંતર નાબુદ થવું, સાધારણ અકકલહુશીયારીનું ગુમ થવું, કુદરતની પીછાન તરફ ભાનબુલા થવું, લાચારીનું વધવું, ઉરવનની જવાબદારી અને વૃદ્ધિના ખ્યાલનું બુલાઈ જવું, પેસાના પુબરી થવું, ખીબ ધર્મોની રાહરસમો અને આચારવીચારો ચહણ કરવા, આપણા પોતાના દીનધર્મના કાયદાઓને બણીબેધને હસી કહાડવા, વગેરે વગેરે બનવા પામે છે. ટુંકમાં કોમમાંથી સાચું જરથોશતી આબ ગુમ થવા માંડે છે અને અધર્મીપણું કે બેધર્મીપણું વધી પડે છે.

સદંતર દુર બેસવાનું નહી પાળનારી ઓરત પોતાને તેમજ તેના સમાગમમાં આવનાર માણસોને તેમજ કુદરતની પેદાયશોને કેટલું બાહરી નુકસાન કરે છે:—દુર બેસવાનું બણી-બેધને સદંતર નહી પાળનાર ઓરત તેવી હાલતમાં પોતાનાં ઘેરની તમામ ચીબેને પોવાક-સામાનને અડકીને અખવિત્ર કરે છે, તેમજ ઘેરમાંનો અનાજ તથા કોઇખી પકાવેલી ખાવાપીવાની ચીબે, પાણી, ફળ, ફૂટોને અડકીને તેમાં અણુદીઠ રીતે ખીગાડો કરે છે અને તે આવી બગડેલી ચીબે ખાનારને અણુદીઠ રીતે નુકસાન પુગાડે છે. જાડનાં ખીયાને અડકે છે તો તે ખીયાં ફળદ્રૂપ થતાં નથી, તેમજ જે જાડની કલમો અને રોપા-

ઓને અડકે છે તેઓ સુકાઇને નાશ પામે છે, અને ખાવાના અચારને અડકે છે તો તેમાં જીવ પડી બગડી જાય છે. (આ ત્રણ ચીજોથી પુદ્ગલ જાહેરી સાક્ષાત રીતે પુરવાર થાય છે કે એની હરીરી=જંતુઓ નુકશાનકારક છે). ઘેરના પવિત્ર આતશને અડક્યાથી યા તેને જોવાથી તે આતશના ખોરેહનો નાશ કરે છે, તેમજ આ દરૂજ-ઈ-બુજવાળી ઓરત પોતાનાં ઘેરમાંના મરદો તેમજ ખીજાં બધાંઓને અડકે છે અને તેઓને ભયંકર નુકસાન અણુદીઠ રીતે પુગાડે છે, અને ઘેરમાંના તેજ મરદો તેમજ ખીજાંઓ તેહેવારના પવિત્ર દીવસોપર આતશબહેરામ, અચ્ચારી જેવાં પાક મકાનોમાં જાય છે, જ્યાં જ્યાંના બોયવાળા મોખેદના સમાગમમાં આવે છે, તેમજ કેટલા લાગતાવળગતા બધાંના સમાગમમાં આવે છે, અને આ રીતે તે લોકોનું ખોરેહ બગાડી પાક મકાનોને પણ દરેક રીતે નહીં લઇ ચલાવી શકાય તેવો મોટો ધોકો પુગાડે છે. આવી ઓરત કદાચ બુજની હાલતમાં મરણ પામે છે તો તે તેના ઘેરના કોઇને પણ કદાચ માલુમ ન હોવાથી તેની મરણક્રીયા પણ જેમ ગમે તેમ થાય છે.

આવી બુજવાલી ઓરતના સમાગમમાં આવનારા માણસોનાં ભેજાંની શક્તિને ખરાબ અસર પુગે છે અને તેઓની સદબુદ્ધિનું જોર સુક્ષ્મ યાને ખાતેન સમજ શક્તિની ખાબદમાં કમતર થતું જાય છે અને જડ-વાદી નાસ્તીક (યાને મુદાની પીછાણથી દુર) અકુદરતી તરેહવાર ગલત વીચારો અને માની લીધેલી શીલસુશી તરફ તેઓની મગજશક્તિ ઘણી ચાલાક રહે છે અને ખાસ કરીને ધીમે ધીમે તેઓમાં અધર્મીપણું ઘણું વધતું જાય છે.

આવી બુજવાલી ઓરત જે મકાનોમાં માળ ઉપર બેસતી હોય યા આ હાલત સદંતર પાળતી ન હોય, તેવાં મકાનોમાં કોઇખી ગુજર પામેલાં રવાનોની મરણ ક્રીયાઓ આખાં મકાનમાં ફેટેખી દીની કાયદા મુજબ ખીલકુલ થાય નહીં અને તેવાં બુજવાલાં મકાનમાં કોઇખી ખરશનુમવાળા યજ્ઞોજ્ઞદાશ્રેણરથી જવાઇ શકાતું નથી, અને જો તે જાય તો તેનું ખરશનુમ તદન રદ થાય છે, કારણ કે ખરશનુમની મહાન ક્રીયાથી પોતાનાં ખોરેહની જે પવિત્રાઇ તેણે મેળવેલી હોય છે તે એકંદમ આવી બદ-મેગ્નેટીઝમ યાને ખરાબ પ્રવાહની અસરથી કપાઇ જાય છે, અને તેવાં બુજવાલાં મકાનમાં જઈ ક્રીયા કરનાર મોખેદને તેમજ ક્રીયાકામ જાણીજોઇને તેવાં મકાનમાં કરાવનારને બંનેને ઘણો મોટો ગુનાહ લાગુ પડે છે, કારણ કે ક્રીયાકામનો અશોધની મારફતે જે સદઉપયોગ કરવો જોઇએ તે કરવામાં આવતો નથી. ઉલટું, પવિત્ર ક્રીયાકામો અને માંજને આવી પલીદી (ખરાખી)માં

નાંખી, કુદરતમાં યસ્ન-દરૂઝ ઉભી કરે છે. જો દુર બેસવાનું નીચેનું પળાતું હોય તો તે જગ્યા નીચે ક્રીયાકામ થતું હોય ત્યાંથી ઘણી લાંબે આશરે ૩૦ કુટ દુર હોવી જોઈએ. માળ ઉપર દશતાનવાળી ઓરતના રહેવાથી આખાં ઘેરની 'અધપી' યાને આસપાસની હવાનો સુક્ષ્મ ભાગ કેવો બગડી જાય છે તે ખીના ઉપર સમજાવી છે તે ધ્યાનમાં લેતાં તે ઘેરમાં નીચે લોચતજ્યે યા માળ ઉપર અશોધની પવિત્ર મરણ ક્રીયાકામ કરાવવાનું કમકમાટલરેલું લાગે છે, અને આ કારણને લીધેજ લાચારીએ ક્રીયાકામ અગ્યારીમાં સોંપવું પડે છે, જે અલખતાં ઘેરમાં થતી ક્રીયાકામ કરતાં ઘણી રીતે ઘણાં કારણોસર ઘણીજ ઓછી અસરકારક યા નીરમુળ નીવડે છે, કારણ કે કોઈપણ ગુજર પામનારની અધપીની હુશ્મોરદી ક્રીયાઓ જે જગ્યાએ તે ગુજર પામનાર રહેતો હોય તેના હુટુંબનો વસ્વાટની જગ્યાએજ થવી જોઈએ એવો જરથોશ્તી દએનનો મુળ નિયમ છે. આ અધપીની ક્રીયાઓ શું છે અને તે ઘેરમાં નહીં કરાવ્યાથી શું નુકસાન થાય છે તે હવે વીગતે જોઈશું.